

MACHİAVELLİ ve REALİST ULUSLARARASI İLİŞKİLER TEORİSİ

İbrahim KURNAZ¹

Yasin AVCI²

Öz

Bu çalışmada modern siyaset felsefesinin kurucusu olarak kabul edilen Machiavelli'nin genelde uluslararası ilişkiler özelde ise realizm kapsamındaki düşünceleri ele alınmıştır. Ancak çalışma kapsamında realizmin felsefi kökenini oluşturarak bu teorinin varsayımlarını doğrulamaktan öteye geçmeyen bir düşünür olarak değil Uluslararası Siyaset Teorisi çalışma alanında kabul gördüğü üzere münhasıran ele alınmıştır. Bir başka anlatımla Machiavelli'nin uluslararası ilişkilere dair düşünceleri ile Realist Uluslararası İlişkiler teorisi arasındaki bağlantı bir ilişki olarak incelenmiştir. Bu bakımdan çalışmanın ilk bölümünde Machiavelli'nin düşünceleri zamandan ve mekândan azade olarak değil içinde bulunduğu sosyo-politik şartlar bağlamında ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise realizmin Machiavelli'yi kapsayan değil Machiavelli'nin realizmi içeren düşünceleri üzerinde durulmuştur. Nihayet çalışmanın sonuç bölümünde Machiavelli ile Realist Uluslararası İlişkiler teorisi arasındaki ilişkinin ortodoks anlatımı aşılına çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Machiavelli
Uluslararası İlişkiler
Uluslararası Siyaset Teorisi
Realizm

Makale Hakkında

Araştırma Makale

Gönderim Tarihi : 01.06.2023
Kabul Tarihi : 10.07.2023
E-Yayın Tarihi : 15.02.2024
DOI : 10.58702/teyd.1384003

¹Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: ibrahimkrnz@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7228-6536.

²Dr. Öğretim Üyesi, Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: yasinavci@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1909-4778.

MACHIAVELLI AND REALIST INTERNATIONAL RELATIONS THEORY

Abstract

In this study, the thoughts of Machiavelli, who is considered as the founder of modern political philosophy, within the scope of international relations in general and Realism in particular, are discussed. However, within the scope of the study, Machiavelli is discussed not as a thinker who does not go beyond confirming the assumptions of this theory by creating the philosophical roots of Realism, but as autonomous, as is accepted in the field of International Political Theory. In other words, the connection between Machiavelli's thoughts on international relations and the Realist theory of International Relations was examined as a relationship. In this respect, in the first part of the study, Machiavelli's thoughts are discussed not as free from time and place, but in the context of the socio-political conditions in which he is located. In the second part of the study, the focus is on Machiavelli's thoughts that include Realism, not on Realism that includes Machiavelli. Finally, in the conclusion of the study, an attempt was made to overcome the orthodox explanation of the relationship between Machiavelli and Realist International Relations theory.

Keywords

Machiavelli
International Relations
International Political Theory
Realism

Article Info

Research Article

Received : 01.06.2023
Accepted : 10.07.2023
Online Published : 15.02.2024
DOI : 10.58702/teyd.1384003

Kaynakça Gösterimi: Kurnaz, İ. ve Avcı, Y. (2024). Machiavelli ve realist uluslararası ilişkiler teorisi. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 5 (1), 102-124.

Citation Information: Kurnaz, I. ve Avcı, Y. (2024). Machiavelli and realist international relations theory. *Journal of Society, Economics and Management*, 5 (1), 102-124.

GİRİŞ

Bu çalışma Uluslararası İlişkiler (Uİ) öğrencilerinin ve araştırmacılarının siyaset felsefesi metinlerini başucu kaynağı olarak görmeleri gerektiğini iddia etmektedir. Çünkü Uİ'nin içerdiği konular ve yine bu alanda pratiğe dökülen politikalar siyaset felsefesi ile bağlantılıdır. 20. yüzyıla değin Uİ teorisinin devlet teorisi ya da siyaset felsefesinin bir alt dalı olarak kabul edilmesi bu savı desteklemektedir (Yurdusev, 2010, s. 40). Nitekim Martin Wight'a göre modern devletin belirleyici olduğu çağımızda Uİ, gerçekçi veyahut Makyavelci, akılcı ya da Grotiusçu ve devrimci ya da Kantçı şeklindeki üç gelenek arasındaki tartışmalara atıfla daha iyi çözümlenebilecektir (Wight, 1992, s. 7-25). Bununla birlikte siyaset felsefesi, üç anlamda Uİ'nin güncel meselelerinin odak noktasında yer almaktadır. Birincil anlamda, güncel Uİ pratisyenlerinin kahr ekseriyeti klasik düşüncenin formüle ettiği siyasi gelenek konusunda bilgilidir. İkinci anlamda bu etkinliklerde örneğini bulan uluslararası siyasi düşüncedeki güncel tartışma bahse konu klasik gelenekte kaynağını bulmaktadır. Üçüncü anlamda ise siyaset felsefesi bir siyasi iş birliği ve çatışma teorisi olarak aynı zamanda bir Uİ teorisidir (Yalvaç, 2007, s. 23). Tüm bunların yanı sıra Wight'ın geleneksel Uİ teorilerini tasnif ederken siyaset felsefecilerinin isimlerine başvurması Uİ ve siyaset felsefesi arasındaki açık bağlantıya işaret etmektedir.

Bu noktalardan hareketle, siyaset felsefesinin ve Uİ teorilerinin ne anlama geldiğini kavrayabilmek için siyaset felsefesi ile Uİ arasındaki ilişki ortaya konmalıdır. Ancak bu ilişki ortaya konarken birtakım hususlara dikkat edilmesi gerekliliği göz ardı edilmemelidir. İlk olarak hiçbir teorisyen ve onun ortaya koyduğu yaklaşım, içinde yaşadığı siyasal ve toplumsal koşullardan azade değerlendirilemez. Bu tespit siyaset felsefesi ve Uİ arasındaki nesil farkı göz önüne alındığında daha fazla önem kazanmaktadır. Çünkü siyaset felsefesi teorisyenleri eğer içinde yaşadıkları sosyo-politik ve toplumsal koşullardan soyutlanırsa ortaya çıkan sonuç onların yaklaşımlarından Uİ'ye devşirilen varsayımların da zaman ve mekândan soyutlanacağıdır. Bir başka deyişle varsayımlar mutlaklaştırılacaktır. İkinci olarak siyaset felsefesi teorisyenleri ile Uİ arasında bağlantı kurarken söz konusu teorisyenlerin çalışmaları bütüncül bir şekilde ele alınmalı ve siyaset felsefesi teorisyenleri tek bir Uİ teorisinin kapsamına hapsedilmemelidir. Zira bahse konu teorisyenlerin temel sorunsalları henüz doğmamış olan Uİ olmadığı gibi yaklaşımlarının da 20. yüzyılın uluslararası siyaset zemininin ürünü olan Uİ teorileri ile tam bir uyum sergilemesi mümkün değildir.

Üçüncü olarak Uİ teorileri ile siyaset felsefecilerinin yaklaşımlarını ilişkilendirirken bu ilişkiselliğin pedagojik ve pragmatist yönlerinin de bulunduğu unutulmamalıdır. Pedagojik açıdan bakıldığında Uİ teorileri ile siyaset felsefecilerinin yaklaşımları arasında bağ kurmak Uİ öğrencilerinin Uİ teorilerini daha temelden kavramalarını sağlamaya yardımcı olmaktadır. Pragmatik olarak ise Uİ teorisyenlerinin kendi varsayımlarının doğruluğunu ve tarihe yerleşikliğini vurgulamak için siyaset felsefecilerinin yaklaşımlarını işlevselleştirdikleri gerçeğinin bilincinde olunmalıdır. Böylesi bir işlevselleştirmenin amacına ulaşmış en temel örneği Uİ'nin en yaygın teorilerinden olan Realizm'de gözlemlenmektedir. Dördüncü olarak tüm bu hususlardan hareketle herhangi bir siyaset teorisyeninin isminin önüne herhangi bir Uİ teorisine mensubiyeti sıfat olarak eklemek yerine bahse konu siyaset felsefecisinden yine bahse konu Uİ teorisine dair çıkarsamaların yapıldığını kabul etmek daha makul bir

yaklaşımıdır. Bu tespiti çalışma nezdinde somutlamak gerekirse söz konusu olan 'realist Machiavelli' değil 'Machivalli'den çıkarsanan realist varsayımlar'dır.

Beşinci ve son olarak siyaset felsefesi ile Uİ arasında tesis edilecek bir ilişki her iki alanın farklı aksiyolojik kaygılarla ortaya çıktıkları göz önüne alındığında Uİ için normatif ve siyasi olarak ileriye atılmış bir adım olacaktır. Nitekim Uİ savaşın engellenmesi gibi negatif bir aksiyolojik kaygı üzerine bina edilmişken siyaset felsefesi Platon'dan bu yana aynı pozitif aksiyolojik kaygı üzerinden motive olmaktadır. Buna göre siyaset felsefecilerinin en temel sorusu mutlu-erdemli bir insanın nasıl bir siyasi-toplumsal formasyon içinde yaşayabileceğidir. Görüldüğü üzere bu soru, tesis edilen her yeni siyasi-toplumsal formasyonun siyaset felsefecileri tarafından eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutulmasını ve bu sürecin de ucu açık bir şekilde devam etmesini sağlamaktadır. Bir başka anlatımla siyasi bir içerikle mevcudun siyasal sistemlerine yöneltilen bu eleştirel bakış, tesis edilen hiçbir siyasi-toplumsal formasyonla son bulmamaktadır. Dolayısıyla normatif ve siyasi yönü açık olan siyaset felsefesi ile normatif ve siyasi bir içeriğe sahip olmayı bilimselliğin terk edilmesi olarak değerlendiren Uİ arasında kurulan ilişkisellik Uİ'nin bu çerçevede dönüşümüne katkı sağlayacaktır.

Tüm bu noktalardan hareketle çalışmada modern siyaset felsefesinin kurucusu sayılan Machiavelli ile Realist Uİ teorisi arasındaki bağlantıya odaklanılmıştır. Uİ literatürü incelendiğinde çokça denenen bu odaklanmayı diğerlerinden ayıran ise yukarıda sıralanan hususların çalışma nezdinde gözetilmesi ve realizmin Machiavelli'yi değil Machiavelli'nin Realizm'i içerdiğinin altının çizilmesidir. Bununla birlikte çalışma nezdinde, Realist Uİ teorisinin marifetiyle 'ahlaksızlığın peygamberi' olarak anılan Machiavelli'nin siyaset felsefesinin belirli siyasal ve toplumsal koşullar altında ortaya çıktığını vurgulamak kaygısı güdülmüştür. Zira ancak bu yolla Machiavelli'nin kendisinden sonra Makyavelizm olarak anılan siyaset yürütme pratiği ile arasındaki bağlantı (ya da böyle bir bağlantının reddiyesi) daha rasyonel temellere oturtulabilecektir. Öz bir şekilde belirtmek gerekirse 'Machiavelli Makyavelist midir?' sorusunun temellendirilmiş cevabına Machiavelli'nin felsefesini ve çalışmalarını güdüleyen toplumsal-siyasal şartlar göz önüne alındığında ulaşmak mümkündür. Bu bakımdan çalışmanın ilk bölümünde Machiavelli'nin içinde yaşadığı dönemin sosyo-politik ve toplumsal koşulları ile bu kapsamda şekillenen siyaset felsefesine değinilmiş, ikinci bölümde ise Machiavelli'nin devlete ve uluslararası ilişkilere dair düşünceleri ile Realist Uİ teorisi arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur.

1. Machiavelli'nin Siyaset Felsefesinin Kısa Değerlendirmesi ve Ortaya Çıktığı Pratik Koşullar

Niccolo Machiavelli (1469-1527) siyaset felsefesini veya kuramını dinin ve ahlakın pençesinden kurtaran ilk düşünürdür (Zuckert, 2013, s. 493-496). Bu sebeple daha seküler yani modern siyaset felsefesinin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Çünkü siyasetin tanrı kurallarından bağımsız, kendisine has işleyişinin olduğunu ileri sürerek bu alanı özerk hale getirmiştir. Rönesans çağının en popüler siyasal düşünürlerinden olan Machiavelli siyaseti iktidarı elde edip gücü maksimize etme etkinliği olarak görmüştür. Rönesans'ın en temel sac ayaklarından bir tanesinin hümanizm olduğu akıld tutulursa Machiavelli'nin felsefesini insan üzerine temellendirerek siyasetin asli unsuru olarak gördüğü 'prense' seslenmesi

anlaşılır hale gelecektir. İnsan doğası üzerine olan fikirleri ve bu fikirler üzerine kurguladığı siyaset anlayışı ölümünün hemen ardından hem siyaset felsefesine hem de Uİ disiplinine önemli katkılar sunmuştur. Onun nezdinde insan hodbin bir varlıktır (Ilodigwe, 2013, s. 31). Gereksizlikçe iyilik yapmaya eğilim göstermez. Saldırgan doğası daima güç peşinde koşmasını, kazanımcı doğası ise her şeye sahip olma arzusunun tetikler. Üstelik insanın güç ile mülk edinme ve arayışının da sonu yoktur. Bununla birlikte, Hıristiyanlığın öte dünyada ceza görme korkusu yüzünden insanları boyun eğici kıldığını ve bununla ilişkili olarak edilgenleştirdiğini iddia eden Machiavelli'nin ideal insanı Roma Cumhuriyeti'nin bağımsız ruhlu, enerjik, savaşçıl, kurt yırtıcılığına haiz insanlarına benzer olmalıdır (Skinner, 2004, s. 30-68).

Öyleyse Machiavelli'nin Orta Çağın son döneminde, modern çağın ise kendisini Rönesans ile gösteren ilk aşamasında Roma İmparatorluğu'nun her bakımdan merkezîyetçi yapısına duyduğu özlemi 'merkezi hükümet' vurgusu ile göstermesi anlaşılır hale gelmektedir (Machiavelli, 1987, ss. 5-17). Çünkü Machiavelli hem İtalya'nın hem de Orta Çağ Avrupa'sının merkezîyetsizlik ya da parçalı-çoklu egemenlik yapısından çıkışı kovalayan bir düşünür olmuştur. Roma İmparatorluğu'nun sosyo-politik ortamının insanını az önce vurgulandığı gibi tanımlayan Machiavelli'ye göre siyasette güç kazanmak, gücü korumak ve azami düzeye çıkarmak elzem bir gerekliliktir. Başkasının güçlenmesine müsaade eden kendi yok oluşunu hazır hale getirir. Böylece siyaset dünyası O'nun zihninde güç mücadelesinin kaçınılmaz olduğu kaos ortamı olarak görülür ve güç kullanmak da doğal hale gelir. Bu noktadan hareketle Machiavelli'nin 'amaç araçları meşrulaştırır' fikri Makyavelizm olarak nitelendirilen anlayışın da özetidir (Ferrero, 1939, s. 1-14; Mansfield, 1975, s. 372-384; Meinecke, 1962, s. 146-195). Burada Makyavelizm salt güç biriktirmek bağlamında bir yöntem değildir. En nihayetinde İtalya'nın birliğini sağlamak gibi bir amacı da mevcuttur. Ancak Machiavelli içinde yaşadığı sosyo-politik ortamdan kopararak ele alındığı için kendisinden sonra bir siyaset biçimi olarak anılan Makyavelizm de 'ahlaksızlığın peygamberi'nin amaçsız siyasi pragmatizminin öğretisi olarak araçsallaştırılmıştır.

Machiavelli'nin yüksek ahlaki ve dini ilkelerle ilgilenmediği doğrudur. Temel kaygısı iktidar ve devletin pratik ya da siyasi çıkarlarıydı. Özellikle prensin öncelikli endişesi devletin çıkarlarını korumak için genel olarak hükümet olacaktır. Bir başka deyişle, Machiavelli, din, ahlak ve erdem arasındaki ilişki ve diğer taraftan siyaset konusunda net bir duruş sergileyerek, mevzubahis kavramlar hakkında çok açık bir tavır takınmıştır. O erdem, ahlak ve din gibi siyasal ve toplumsal katmanda pratiği olan fenomenlerin geçersizliğini vurgulama çabasındaydı. Ancak vurguladığı, ahlakın ve din alanının siyaset alanından oldukça farklı olduğu ve iktidarın ve egemenliğin tek temsilcisi olan prensin bu kavramları ahlak ve politik zihniyetinden koruması gerektiğidir (Knutsen, 2006, s. 64-66). O halde Machiavelli içinde yaşadığı sosyo-politik ortamda dini ve ahlaki ilkelerin siyasetin gerçeklerini açıklamada yetersiz olduğunu görmüş ve bu tespiti dillendirmiştir. Bu durumda prene verdiği öğüt salt ahlaksızlıkla ya da dini riyakarlıkla bir siyaset izlemesi olarak değerlendirilemez. Bunun yerine prene geçersiz hale gelmiş ilkelerle motive olmuş bir siyaset izlemek zorunda olmadığını öğütlediğini düşünmek daha fazla geçerlidir. Çünkü Machiavelli, bir taraftan ahlak ve din arasındaki dikotomiyi savunurken, diğer taraftan da bunlarla siyaset arasındaki zıt ilişkiyi savunmuştur (Roldán, 2019, s. 95).

Machiavelli siyaset için yeni normlar oluşturmuş ve bu normların, siyasetin geleneksel ahlak türleriyle ilgisinin olmadığını ortaya koymuştur. Bu bakımdan Machiavelli'nin yegâne siyasal formun yetkilerini kişiliğinde toplayan prensin iktidarının önemine vurgu yapmadıkları için döneminin diğer siyaset felsefecilerine meydan okuduğu gözlemlenmektedir. Ona göre iktidar siyaset felsefesinin en önemli veçhesini oluşturmaktadır. Bu veçhe, onun kamu yararının temelinde belirli bir gayeye yönelik olmasıdır: Güçlü devlet kurmak ve bu devleti sürdürmek (Skinner, 2004). Machiavelli, özel olarak bir Uİ teorisi geliştirmemekle birlikte, son kertede kendi içinde tutarlı bir mantıkla bu alandaki realizm yaklaşımının gelişmesinde önemli rol oynamıştır (Knutsen, 2006, s. 64). O'nun siyaset felsefesinde devletlerin çıkarı siyasetin lokomotifi olup, bu alandaki siyasetin gerekleri devletlerin kural ve ilke tanımayan rekabetinden kaynaklanmaktadır. Uluslararası ilişkilerde başarıya ulaşmanın birincil kuralı da devleti korumak ve güçlendirmek üzerinedir. Bu doğrultuda, uluslararası ilişkilerde realizmin öncülerinden olan Machiavelli, siyasetin kendi doğasında yani mevcut kurallarca açıklanabileceği bakış açısı ile de realizm çerçevesinde geliştirilen güç dengesi yaklaşımına zemin hazırlamıştır (Sönmezoğlu, 2012, s. 125-126). Görüldüğü üzere Machiavelli realizmin varsayımlarını yalnızca doğrulayan bir çerçevede ele almaz. Aksine realizm, Machiavelli'nin siyaset felsefesinin bir kısmını zemin olarak kullanmıştır.

Galileo ve Newton'un doğa bilimleri alanına yaptıkları katkının benzerini Machiavelli sosyal bilimler alanına yaparak siyasi düşünceler tarihinin en önemli figürlerinden biri olmuştur. Machiavelli, Floransa'da Medici, Savonarola ve son olarak cumhuriyet olmak üzere üç farklı yönetim sistemi altında yaşamış bir düşünürdür. Machiavelli cumhuriyet yönetimi altında diplomasi konseyinde müzakerelerden ve askeri sorunlardan sorumlu sekreter görevini icra etmiştir. Bu görev sayesinde O, siyaseti içeriden gözleme fırsatı yakalamıştır. Kendi kentinin haricindeki Venedik oligarşisi, Napoli monarşisi gibi farklı kent devletleri ile ilişkilere de yakından tanık olmuştur. Nitekim *Prens* adını verdiği eserini de bu dönemde gözlemlediği Cesare Borgia'ya atfetmiştir. Machiavelli yeni bir siyasal bakış açısı yaratmasından ötürü Rönesans'ın kayda değer devlet ve siyaset felsefecilerindedir. Dahası, Leonardo da Vinci ile aynı kategoriye paylaşan gerçek bir Rönesans düşünürü olarak algılanmıştır (Steiris, 2010, s. 81). 1513'te yazdığı *Prens* isimli eseri ile tanınan Machiavelli, Aristoteles gibi eski Yunan filozoflarının fikirlerinden yararlanmış ve Rönesans düşünürlerinde kendine özgü bir yer yaratmıştır (Carty, 2016, s. 119-135; Wilde, 1928, s. 220-222). Dolayısıyla Rönesans İtalya'sının sosyo-politik şartları ve bürokratik ile diplomatik deneyimleri Machiavelli'nin siyaset felsefesinin şekillenmesinde oldukça etkili olmuştur.

Floransa'da 1469 yılında iyi eğitimli bir ailenin 3. çocuğu olarak dünyaya gelen Machiavelli kariyerindeki yükselişini kolaylaştıracak iyi bir eğitimden yararlanma fırsatı bulmuştur (Arnhart, 2004, s. 136). Onun zamanında, Floransa, Avrupa'da Yunan biliminin en önemli merkezlerinden biri olarak kabul görmüştür. O, aynı zamanda Latin gramerine ve söz sanatına düşkündü. Machiavelli 1498 yılında Floransa Cumhuriyeti'nde şansölyelik ikinci sekreteri unvanıyla, 14 yıl boyunca Fransa ve Almanya'da İtalyan devletleri adına diplomatik görevlerde bulunmuştur (Kelly, 2022, s. 107-109). 14 yıl görev yapacağı sekreterlik unvanı onu komplo yapmakla suçlayacak olan Medici ailesinin yönetimi ele geçirmesiyle son bulacaktır. Medici ailesinin onu mahkûm edip işkenceye maruz bırakmasının akabinde inzivaya çekilen

Machiavelli, *Prens ve Söylevler*'i de bu koşullarda kaleme almıştır (Skinner, 2004, s. 37). Roma tarihini de ihtiva eden bu eserleri doğrultusunda Machiavelli'yi tarihçi ve siyaset felsefecisi eş değerinde görmek yerinde bir yaklaşımdır. Machiavelli'nin görev süresince diğer İtalyan kentlerinin yanı sıra Fransa, Almanya ve İspanya gibi bir dizi Avrupa ülkesinin mahkemesi ve idari kurumları ile diplomatik temasının bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Diplomatik görevini ifa ederken yazmış olduğu raporları onun olağanüstü edebi yeteneklerine benzer şekilde siyasal figürleri ve olayları da dikkatli bir gözlemci olarak görme yeteneğini gözler önüne sermektedir (Skinner, 2004, s. 17-30).

Machiavelli'nin entelektüel meşguliyetleri incelendiğinde onun üzerindeki Rönesans ruhu ve etkisi ortaya çıkmaktadır. Bu dönem sekülerliğin tedricen sahneye çıkışına, kapitalizmin, hümanizmin ve bireyciliğin gelişimine tanıklık etmekteydi. Rönesans özellikle İtalya'da devletin dünyanın nesnel incelenmesinde ve ele alınmasında işlevselleştirilmesini sağlamıştır. Bilindiği üzere Rönesans öncesinde siyasal ve toplumsal olaylar insanın günahkâr tabiatı ve kilisenin kanunları ile açıklanmaktaydı (Ershov ve ark., 2019, s. 60-63). Bu dönemde tanrının zirvede bulunduğu evrensel bir hiyerarşik düzen vardı. Dolayısıyla bu dönemde insan doğası ve akli değişmez gerçekliğe ulaşma noktasında kendisini aşamamaktaydı. 15. yüzyılın sonlarında İtalya'da akıl artık insanın eylemlerinin temelini meydana getiren kurallar bütünü ve belli bir olgunun genel kalıplarını keşfetmeyi sağlayacak bir araçtır. İşte Machiavelli de bu çizgideydi. Bu bağlamda O, Rönesans düşünürlerinin ekseriyetinin yaptığı gibi Orta Çağın dinsel çerçevede yorumladığı Antik Yunan ve Roma eserlerindeki düşünceleri gözden geçirerek kendi dönemine uyarlamaya çalışmıştır. Dolayısıyla Orta Çağda öldürülüp üzerine toprak atılan yani hayatın pratiğinde failliğini yitiren insanın yeniden doğuşunu hedefleyen Rönesans hareketinin hümanizmi ile sekülerizmi ve tüccar sermayesi eliyle henüz gelişmeye başlayan kapitalizmin bireyciliği Machiavelli'nin siyaset felsefesinin önemli arka planlarıdır.

Machiavelli siyaset felsefecisi olduğu kadar, kamu görevlisi, diplomat, müzakereci, askeri stratejist ve bir yazardır (Lucchese, 2015, s. 86-87). Aslında kendisini ünlü yapan çalışması, *Prens* ya da asıl ismiyle *De Prensipatibus*, yalnızca siyaset felsefecilerinin değil aynı zamanda siyaseti bir bilim alanı olarak hiç okumamış insanların da ilgisini çeken kısa bir siyasi metindir. Machiavelli'nin yaşadığı ve yazılarını kaleme aldığı iç ve dış politik ortam ve pratikler onun felsefesini anlamak için son derecede önemlidir. Machiavelli İtalya'nın siyasi birliğini henüz sağlayamamasından bir hayli etkilenmişti. İtalya'nın Roma İmparatorluğu gibi tarihin gördüğü en kudretli merkezi siyasi yapının mirası üzerinde duruyor olması O'nun siyasi birliğe dair özlemini daha da perçinlemiştir. Bu sebeple, tam birlik halinde tahayyül ettiği bir ülke için mutlak gücü destekleyecek siyaset felsefesi ortaya koymaya çalıştı. Ahlakı siyaset için görmezden gelişi ve merkezi iktidarı telkin eden tutumundan dolayı eleştirildi. Günümüzde fikirleri ve felsefesi keskin ve antidemokratik olarak görülmesine rağmen O, bu fikirleri ülkesinin 15. ve 16. yüzyıllardaki parçalanmışlığını siyasi birliğe doğru yöneltmek için oluşturmuştur (Balot ve Trochimchuk, 2012, s. 559-588; McCormick, 2011, s. 1-9). Bununla birlikte siyasi birliğin henüz olmadığı bir dönemde birleşmiş bir İtalya'yı düşündüğü için Machiavelli mevcudu olumlayan bir felsefeci değil eleştirel bir düşünür olarak görülmelidir. O'nu ve felsefesini çağlar öncesinden bugünlere taşıyan budur.

Machiavelli'nin siyasi olarak birleşmiş bir İtalya'ya dair vurgusunun bir diğer sebebi de 16. yüzyılda gerçekleşen ve Büyük Britanya, Fransa ile İspanya gibi ulusların merkezi

yönetim olarak konsolide olmasını sağlayan gelişmelerdir (Kaygusuz, 2014, s. 29). Nitekim bu yüzyılda kilise öğretisinin sorgulanmasına ve Protestanlığın farklı fraksiyonlarının Avrupa'da yayılmasına paralel olarak kilisenin siyasi egemenliği de sarsılmış, böylece dünyevi otoritenin siyasi egemenliği kuvvetlenmiştir. Öyle ki 1517'de Martin Luther meşhur 95 tezini Wittenberg Katedraline asmıştır. 1535'te VIII Henry Papa tarafından aforoz edilmesinden sonra İngiliz kilisesinin başına geçmiştir. 1536'da Calvin Protestanlığın piskoposluğu reddeden presbiteryen formunu kurmuş ve *Institute of the Christian Religion* adlı eseri kaleme almıştır (Harmes, 2012, s. 22-46; Tarr ve Randell, 2012, s. 14-19). 1543'te ise Copernicus o zamana değin kabul gören anlayışla zıt bir evren tahayyülünü ortaya koyduğu *De revolutionibus orbium Coelestium* adlı eserinde dünyanın değil güneşin evrenin merkezinde olduğunu tespit etmiştir. Copernicus'un bu tespiti 'Tanrı dünyayı diğer gezegenlerin ortasına yerleştirdi' öğretisini savunan Katolik kilisesinin dogmalarına açıktan bir saldırıyı teşkil ederek kilisenin ortaya koyduğu fikirlerin sorgulanmasına sebebiyet vermiştir. 16. yüzyılda yaşanan bu gelişmelerle Machiavelli'nin siyaset felsefesi arasında uyum gözlemlenmektedir (Gülenç, 2014, s. 143; Scott ve Sullivan, 1994, s. 887-900).

Çünkü bu dönemi karakterize eden husus, kilisenin etkisini sınırlama arzusunun geldiği yüksek aşamadır (McCormick, 2011, s. 1-19). Bu arzu Hıristiyan ilkelerinin bilim ve siyaset felsefesi alanından da tasfiye edilmesi demektir. Machiavelli'de bu siyasi panoramadan etkilenmiş ve dönemin hümanizmi ile sekülerizmine uyumlu bir şekilde insanı ve ona içkin gördüğü doğal yasaları siyaset felsefesinin temeline konumlandırmıştır. Belki de Machiavelli'nin siyaset alanının yegâne faili olarak gördüğü insana seslendiği eserine *Prens* adını vermesi bu sebeptendir. Elbette bunu tespit etmek güç lakin Avrupa'da siyasi egemenliğini tedricen kaybetmeye başlayan ve yerleşik düşüncenin merkezi olan Katolik Kilisesi'nin *Prens*'i yasaklı kitaplar listesine koyması O'nun döneminin diğer entelektüelleri gibi kilise öğretisinin dogmatizmine savaş açtığı açık bir göstergesidir (Bobbitt, 2013). Bu durumda da Machiavelli'nin modern siyaset felsefesinin kurucusu itibarını görmesi yerinde bir tespit olarak kendisini göstermektedir. Hatta Machiavelli'nin Kilisenin kontrolünde bulunan ahlaki ve dini ilkelere yönelik siyaseten kayıtsız tutumu da Kiliseden bağımsız bir siyaset felsefesi alanı inşa etme amacının bir ürünü olarak görülebilir. Bir başka anlatımla Machiavelli kilisenin toplumlar ve siyasi iktidarlar üzerinde egemenlik tesisinin ve onları siyaseten baskılamasının manevi unsurları olarak gördüğü ahlaki ve dini ilkeleri siyaset felsefesinden temizleyerek insanı ve onun yasalarını öne çıkarmak istemiş olabilir.

Vurgulandığı üzere Machiavelli'nin yaşamı boyunca prenslikler içi hizipler, feodal beylikler ve rekabetler sebebiyle istikrarsızlığa uğramış olduğundan bu dönemde İtalya siyasi birlikten yoksun durumdaydı. Hem kent devletleri hem de farklı siyasal birimler arasındaki çekişmeler veya çatışmalar dönemin İtalya'sını bir savaş alanına dönüştürmekteydi. Machiavelli 1494'te üzerinde büyük etki yaratacak bir olaya da şahit olmuş ve bu yılda Fransız orduları İtalyan şehir devletlerine saldırmıştır (Brown, 2004, s. 246-247). İtalya, Fransa ve İspanya'dan gelen saldırılar karşısında birleşik bir şekilde kendilerini koruyamayan dağılmış bölgelerden oluşuyordu. Bunun çalışmanın buraya kadar olan kısmında belirtildiği üzere Machiavelli'nin İtalyan siyasi birliği ve merkezi otoriteye dair ısrarı üzerinde doğrudan etkisi olmuştur. İtalya'nın bu siyasi parçalanmışlığının mevcut feodal yapıların baskılaması ile birleşmesi farklı bir sonuç daha doğurmuş ve gelişmekte olan kapitalist üretim tarzının bu

durumdan olumsuz etkilenmesiyle İtalya'da ekonomik bir çöküş gözlemlenmeye başlamıştır. Henüz gelişmekte olan kapitalizmin erken dönem devrimci sınıfı olan burjuva ile feodalizmin kalıntısı olarak asalak sınıf haline gelmiş aristokrasi arasında kendisini iktidar mücadelesi şeklinde gösteren sınıf mücadelesi de bu dönemde İtalya'daki çalkantılı bir durum olarak Machiavelli'nin deneyimleri arasındadır (Ağaoğulları, 2013, s. 320).

Çünkü bir kere Avrupa içinde feodalizmden çıkmış tüccar sermayesi sayesinde kapitalizme geçmeye başlamış gibi görünen İtalya'da ekonomik gücü ele geçiren burjuva sınıfı buna eş değer bir politik güç için mücadeleye girişmiştir. Buna karşılık hakimiyetini kaybetmeye başlayan bir sınıf olarak aristokrasi de mevcut konumunu korumak adına burjuva sınıfı ile olan sınıf mücadelesinde maddi güç unsurlarının yanı sıra hakimiyetinin düşünsel silahlarını da bu sınıfa çevirmiştir (Lachmann, 1990, s. 408-409). Halihazırda İtalya'da burjuva sınıfın Rönesans hareketini finanse etmesinin temel sebebi aristokrasi sınıfının düşünsel anlamda hakimiyetini tahkim eden ve aristokrasi sınıfı ile ittifak halindeki kilisenin tekelinde bulunan din ve ahlak gibi unsurları tasfiye etmek istemesidir (Copleston, 1993, s. 208-209). Bu açıdan bakıldığında Machiavelli'nin siyaset felsefesinin bilinçli ya da bilinçsiz şekilde burjuva sınıfının tarafında yer aldığını belirtmek gerekmektedir. Bununla birlikte burjuva sınıfının iktisaden korunaklı ulusal sınırlar içinde serpilip ardından dışarıya açılma isteğinin bir göstergesi olan milli ulusal pazar hedefiyle Machiavelli'nin İtalyan ulusal birliğini sağlamak ve merkezi bir hükümet tesis edilmesi tahayyülleri arasındaki benzerlik de dikkat çekicidir. Dolayısıyla Machiavelli'nin siyaset felsefesi zamandan ve mekândan azade olarak değil, döneminin politik, toplumsal ve hatta sınıfsal koşullarına bağlı bir şekilde gelişmiştir.

Bununla birlikte söz konusu siyasi birlikten yoksun ve ekonomik açıdan sorunlar yaşayan İtalyan kent devletlerinin özellikle ticaret merkezi olmaları sebebiyle ve Roma İmparatorluğu mirası göz önüne alındığında kültürel birer kavşak olmaları da Machiavelli'nin siyaset felsefesini etkilemiştir. Zira böylesi bir kültürel kavşakta bulunması ve diğer toplumlarla ilişki içinde olma durumu sayesinde Machiavelli eski düzenin felsefesini eleştirebilmesini mümkün kılan eleştirel bakışa sahip olabilmıştır (Findlen, 2002, s. 7). Son olarak Machiavelli'nin siyaset felsefesi O'nun kaybettiği bürokratik kadrosunu ve itibarlı günlerini geri almak istemesiyle motive olmuştur. Çünkü Machiavelli devletin hizmetinde hem bürokratik hem de diplomatik görevlerde bulunduğu zamanlarda edindiği deneyimleri kıymetli görmektedir (Haokai, 2022, s. 35). Hatta onun özellikle *Prens* adlı eserini kaleme almasının bir nedeninin de bu olması Machiavelli'nin ilk Makyavelist olduğu yorumlarını beraberinde getirmiştir. Ancak bu bakış açısı O'nun ortaya koyduğu siyaset felsefesinin ve hala daha isminin sosyal bilimler alanında önemli olması durumunun önüne geçecek kadar sahiplenilmemelidir. Zira geçmiş çağlardan günümüze değin hatırlanan ve her birisi farklı meselelere odaklanmış düşünürlerin ortak noktası eleştirel bir bakış açısına sahip olmalarıdır. Bir başka anlatımla bahse konu düşünürleri ayrıcalıklı kılan sahip oldukları eleştirel bakış açısıyla zamanlarının ruhunu aşabilmiş olmalarıdır.

Örneğin devletler sisteminin henüz şekillenmeye başladığı ve savaşların tektonik toplumsal gelişmeleri tetiklediği bir dönemde devletler sistemini uluslararası bir federasyonla, savaşı da ebedi barışla aşmaya çalışan Kant bu sebeple günümüzde halen bilinmektedir. Yine Marx'ı günümüzde bile hatırlanır kılan şey kapitalist üretim tarzının

henüz gelişmeye başladığı bir dönemde ona yönelik yıkıcı eleştirilerde bulunması ve alternatif bir dünya tahayyülü ortaya koymasıştır. Devletler sisteminin henüz geliştiği ve fakat kuralsız savaşlarla bu gelişmenin sekteye uğrama ihtimalinin bulunduğu bir dönemde devletler sistemi için normatif bir hukuki çatı geliştirmeye çalışan, kuralsızlığın hüküm sürdüğü savaş dönemlerinde uygulanması gereken kuralların olduğunu ileri süren Grotius'un felsefesi bu eleştirel bakışı sebebiyle günümüzde de mevcuttur. Bu bakımdan Machiavelli'yi yalnızca mevcut egemenlere yaşanmaya çalışan bir ahlaksız ve pragmatist olarak değerlendirmek onun siyaset felsefesinin günümüzde neden halen var olduğu sorusunun cevabını vermemektedir. İtalyan siyasi birliğinin olmadığı ve çok sonraları tesis edildiği yani ufukta henüz görünmediği bir dönemde siyasi birliği ve merkezi hükümeti savunan, dinsel ve ahlaki ilkelerin hüküm sürdüğü bir dönemde bu ilkeleri dışlayarak insanın failliğini merkeze alan bir siyaset felsefesi geliştiren Machiavelli bir Makyavelist olarak değil çağının ruhunu aşan eleştirel bakışa sahip bir düşünürü olarak anılmayı hak etmektedir.

2. Machiavelli, Uluslararası İlişkiler ve Realizm

Machiavelli'ye kadar olan dönemde, siyasetin doğasına ve felsefesine yönelik çalışmalar, en iyi toplumsal ve siyasal düzeni tanımlamayı amaçlamaktaydı. Örneğin, Antik Çağda Platon'un ve Aristo'nun düşüncesinde ideal ve kusursuz kent devleti canlanırken, Orta Çağ düşünürlerinin tahayyülünde İncil'deki ilkelere dayanan Hıristiyan Cumhuriyeti yer almaktaydı (Baker, 1959; Gracia, 2002, s. 3-4). Ancak Machiavelli seleflerinin toplumsal ve siyasal düzeni tanımlamaya yönelik bahse konu düşüncelerine meydan okuyarak yeni fikirler öne sürer. O, seleflerinin ideal devlete yönelik kurgularını hiç kimsenin göremediği ve hiç kimsenin gerçek dünyada var olduğunu bilemediği ütopyik fikirler olarak kabul eder. *Prens*'in yazarı, fantezi ve ütopyik kurgulardan çok somut gerçekleri dikkate almaktadır. Machiavelli'yi asıl ilgilendiren şey, siyasal iktidarın devletin tahakkümü altında olması ve devleti yönetenler tarafından devleti korumak ve güçlendirmek için kullanılacak yöntemlerdir. Görüldüğü üzere hem siyasal iktidar hem de devlet fenomeni politik figür olarak yöneten prensle ve prensin kişiliği ve yetenekleri ile güçlü bir bağa sahip olarak algılanmaktadır. Machiavelli'nin bu düşüncesinde Rönesans'ın etkisi kadar dönemin patrimonyal devlet biçiminin de etkisi bulunmaktadır. Çünkü yaklaşık 15 ve 17. yüzyıllar arasında Avrupa'daki devlet biçimini temsil eden bu biçimde devlet onu yöneten prens ve ailesi demektir.

İşte bu durum Machiavelli'nin prens için çalışmasını ortaya koyarken yalnızca devlete dair değil uluslararası ilişkiler kapsamında da tespitlerde bulunmasını sağlamıştır. Bilindiği üzere siyaset felsefecileri arasında Kant haricinde devletler sistemini münhasıran ve derli toplu inceleyen kimse yoktur. Ancak Machiavelli'nin patrimonyal devlet anlayışı ilk başta onun siyaset felsefesine prens aracılığıyla bireyi yerleştirmesini ardından da yine prens sayesinde devletin iç organizasyonu ve dış ilişkileri hakkında bir bütün olarak değerlendirmelerde bulunmasını sağlamıştır. Bunun bir diğer sonucu da Machiavelli'nin tespitlerinde ulusal ve uluslararası sisteme dair yaklaşımının bütünleşik olmasıdır. Zaten O da iç ve dış politika arasındaki ilkinin istikrarlı olmasının diğerinin sağlıklı şekilde yürütülmesinin ön koşulu olduğu bir ilişkisellik kurmuştur (Cerqueira, 2020, s. 185-186; Cerqueira, 2021, s. 222-225). Dolayısıyla henüz Machiavelli ile Uİ ve realizm arasındaki ilişkiye geçmeden önce ortaya çıkan husus O'nun realizmin sınırlarına hapsedilemeyeceğidir. Nitekim realizm ve neorealizmde iç ve dış politika arasında kesin ve keskin bir sınır olduğu

vurgulanmış ve kara kutu (*black box*) devlet anlayışı ile iç politikanın dış politikanın anlaşılmasında işlevsel bir değişken olmadığı vurgulanmıştır (Fearon, 1998, s. 289-313; Waltz, 1979, s. 80-100). Bu bakımdan Machiavelli ve Uİ ile realizm arasındaki ilişkiye dair şimdi ele alınacak hususlarda O'nun daha kapsayıcı bir siyaset felsefesi inşa ettiği ve bu felsefede iç ve dış politika arasında belirlenimci bir ilişki kurduğu unutulmamalıdır.

Güç kavramı ile başlamak gerekirse, Machiavelli'nin iktidara ve güce ilişkin hiçbir özel tanımı bulunmamaktadır. Ancak, yine de O, iktidarın doğasını ve karmaşık işleyişini anlamakta zorluk çekmemiştir. İktidarı birimler arasında var olan ve süregiden bir ilişki türü olarak algılayan Machiavelli, meşhur kitabında başarılı bir prensin hâkimi olduğu prensliği başarılı bir şekilde yönetebilmesi için beş temel prensip üzerinde durmuştur. Machiavelli'ye göre bir prensin ilk ve en önemli kaygısı güvenlik ve güç olmalıdır (Skinner, 2004). Güç Machiavelli'nin siyaset felsefesinin en baskın yönünü oluşturur ve dolayısıyla güvenlik içindeki siyasi birliğin de ilk koşuludur. Bir prens, güç elde etmek ve bu gücü korumak için elindeki tüm imkanları kullanmalıdır. Zayıflamış bir devlet hem iç hem de dış düşmanların hedefi haline geleceğinden güçlü, merkezi bir yönetimin bulunmaması halinde bir devlet varlığını asla sürdüremez. Bir prensliğin tebaası prene saygı göstermeli ve ona dair sadakat ve korku duygularına sahip olmalıdır. Çünkü prensine saygısı ve sadakati yüksek olan bir toplum her zaman tehlikelere karşı birlikte hareket edecek ve prenslerinin politikalarını destekleyecektir. Dolayısıyla bir devletin gücü ve güvenliği vatandaşlarının prensine yönelik inancına ve güvenine dayanmaktadır (Skinner, 2004). Bu noktadan hareketle Machiavelli gücü iç ve dış siyasetin gerekleri bakımından öncelemiş ve güvenliğin koşulu olarak sunmuştur.

Gücün bir bileşeni olan askeri güç bakımından Machiavelli paralı asker kullanımına karşı olmuş ve halk ordularının ülke savunması noktasındaki üstünlüğünü şiddetle savunmuştur (Grundy, 1968, s. 297-298). Çünkü ona göre bir ülkedeki milliyetçilik olgusu devletin savunma ve hayatta kalma yeteneklerini korumak için temel bir öneme sahiptir. Bununla birlikte ülke sevgisi ve sadakati askeri konularla sıkı sıkıya bağlantılı olarak gören Machiavelli'ye göre güçlü bir komşudan destek kuvvet olarak kullanılmaları için paralı asker talep etmek devletin bekası ve güvenliği için bir tehdit oluşturmaktadır (Amoroso, 2016, s. 86). Çünkü paralı ve yabancı askeri güç davet edildiği ülkedeki savaşı kaybederse bu söz konusu devletin de mağlup olması anlamına gelir. Diğer taraftan paralı ve yabancı güçlerin savaşı kazanması halinde askerleri davet eden ülke, kendisi için savaşan kuvvetin esiri olabilir. Bu sebeple devlet için asli önceliğin bir halk ordusuna sahip olmak ve askerlik olgusunu devlete bağlılık ile sadakate eklemek olduğunu belirten Machiavelli'ye göre yalnızca gücü korumak için değil sınırları genişletmek için de disiplinli ve iyi donanımlı bir ulusal ordu zorunludur (Machiavelli, 2008, s. 9-31). Çünkü Machiavelli'ye göre kişilerin devlete karşı yükümlülükleri diğer tüm görevleri geçersiz kılmaktadır (Kelly, 2022, s. 136). Günümüzde halen yaşanmakta olan Rusya-Ukrayna savaşında Rusya'nın paralı asker gurubu Wagner'in savaştaki ilerlemenin sebebi olarak kendisini görmesi ve Moskova'ya doğru ilerleyişi Machiavelli'nin çağlar öncesinden yaptığı uyarının geçerliliğini ortaya koymaktadır.

Ancak Machiavelli'nin bir devletin önce içeride ardından da dışarıda güçlü olmasının koşulunu ülke içi istikrara koşullu kılması onun yalnızca materyal ya da somut güç unsurlarını düşünmediğini ortaya koymaktadır. Nitekim güçlü devleti kendi iç ve dış ilişkileri üzerinde azami kontrole sahip organik bir bütün olarak tanımlayan Machiavelli'ye göre

diplomasi faaliyeti bir devletin gücünü arttırmak ve uluslararası itibar inşa etmek için yürütülmektedir (Russel, 2005, s. 234-235). Dolayısıyla Machiavelli'nin tahayyülünde bir devletin uluslararası itibarı da onun gücünün ve dolayısıyla güvenliğinin bir sac ayağını oluşturmaktadır. Yine Machiavelli'ye göre devlet varlığını ve devamlılığını sürdürürken ulusal güvenlik ve savunma kadar sosyal adaleti sağlamak ve hukukun üstünlüğünü yerleşik kılmakla da ilgilenmelidir (Machiavelli, 2008, s. 31-36). Bir başka anlatımla vatandaşların hakkını araması için hukuk sisteminin buna uygun olması gerektiğini belirten Machiavelli'ye göre hakkı gasp edilenler hak aramalarını devlet nezdinde sağlayamazlarsa bu durum devlet için sivil huzursuzluğun sebebi anlamına gelmektedir (Quaglioni, 2014, s. 112-114). Böyle bir durumda da devletin içine düştüğü durumdan yararlanmak isteyen yabancı düşmanların ortaya çıkması ya da adalet arayışı için yabancılardan medet uman vatandaşların hayal kırıklığı devletin güvenliğini tehdit edecektir. Çünkü yabancı kuvvetler vatandaşların herhangi bir kısmı tarafından yardıma çağrıldığında devletin bekası ve özerkliği tehlikeye girecektir.

Bu tespit bakımından da Machiavelli'nin gücün korunması ve güvenliğinin tesisi açısından salt askeri gücü öncelemediğini ve topluma dair normatif unsurları dikkate aldığını belirtmek mümkündür. Yine Machiavelli'ye göre bir devletin egemenliğini koruyabilmesinin tek yolu vatandaşlarının özgürlüğünü muhafaza ederken kitlelerin güvenliğini sağlamaya çabalamaktan geçmektedir. Bu bakımdan Machiavelli ulusal birlik ve yaşam ile özgürlüğün korunmasının yalnızca güçlü bir savunmaya değil sosyal adalete dayalı iç istikrara da bağlı olduğunu ileri sürerek özgürlük-güvenlik dengesine işaret etmiş ve klasik realizmin varsayımlarını aşmıştır. Machiavelli'nin devlet ile ilgili düşüncelerine gelince, O devleti siyasi araştırmalarının en gözde nesnesi haline getiren ilk düşünürdür (Jurdjevic, 2007, s. 1228-1257). Machiavelli için en yüksek amaç güçlü bir devleti yaratma ve idame ettirme noktasındaki siyasal amaçlardır. Çünkü devleti şahsi olmayan bir varlık olarak nesneleştirmiştir. Machiavelli zamanında, siyasi formlar hala krallık, hanedanlık gibi jenerik adlarıyla biliniyordu. Machiavelli'ye kadar, devlet terimi genellikle bir sosyal konum olarak statü anlamına geliyordu. Terim, *Prens*'in ilk satırında bireyler, cumhuriyetler ya da beylikler üzerinde yetkisi olan devlet ya da güç şeklinde ilk kez siyasi bir varlığı tanımlamaya tekabül etmekteydi. Elbette, Machiavelli devlet (*stato*) terimini orta çağ anlamında kullanmaktaydı. İki devlet türü arasındaki ayrımı da iki farklı eserde dile getirmekteydi. *Prens*'te Prenslükleri (onun zamanındaki en yaygın hükümet biçimi), *Söylevler*'de ise Cumhuriyeti betimlemekteydi (Ağaoğulları, 2013, s. 324-341).

Bu minvalde O'na göre insanların her daim çıkarları uğruna bencilce davrandığı bir ortamda yegâne korunaklı alan devletti. Bu Uİ'nin temel kurucu paradigmalarından olan ve siyasal gücün örgütlenişini ifade eden devlet aktörünün ve ona anlam kazandıran anarşik sistemin de ilk defa Machiavelli'de dile getirildiğini göstermektedir. Elbette O'nun nezdinde prens bu noktada devletin kişileşmiş halidir. Dolayısıyla prens toplum adına hareket eder. Machiavelli prensin yönettiği devletin bekası ve çıkarı uğruna genel ahlak anlayışını görmezden gelebilmesi gerektiğinin altını çizer (Satıcı, 2015, s. 122-123). Çünkü devletin bekası ve çıkarı olmak üzere politikanın prensler üzerine yüklediği siyasi sorumluluk çerçevesindeki ahlak bireysel ahlaktan evladır. Devletin kendi kuralları ve davranış güdülleri ve hayatta kalma amacına erişmek isteyen prenslerin davranışlarına yön vermesi gereken hikmeti

mevcuttur (Zhang, 2022, s. 2917). Bu hikmet modern Uİ'de de devletin her türlü çıkarını önceleyen siyasal anlayışa karşılık gelen *raison d'etat*'tır. Bununla birlikte Machiavelli'nin devlete biçtiği bazı roller O'nun yine klasik realizmi aşan bir siyaset felsefesinin açık göstergesidir. Nitekim Machiavelli'ye göre devletler kitlelerin yüksek çıkarına göre hareket etmeli ve bu bakımdan özel çıkarın kamu yararını aşmamasını sağlamalıdır. Bir başka anlatımla devletler kendi yararına hareket ederken kamu yararını göz ardı etmemelidir (Vergara, 2021, s. 143-145).

Devletin bir görevi olduğuna inanan Machiavelli'ye göre devlet nüfusun yalnızca belli bir kısmını ya da azınlığını siyaseten tatmin etmemeli, sivil toplumun tümüne hitap etmeli ve kitleleri yatıştırmalıdır. Bu bakımdan devletin iç istikrarı noktasında sivil toplum içindeki ekonomik eşitliğin tesisine merkezi bir rol atfeden Machiavelli'ye göre devlet rekabet eden bireyler ile çıkarlar arasında denge kurmalıdır (Machiavelli, 1996, s. 21-22). Çünkü toplum içinde bir kesimin daha fazla kazanma arzusu diğer kesimlerin kaybetme endişesini beraberinde getireceğinden bu durum toplumsal bir hırsıla sonuçlanacaktır. Böylesi bir durumun önce sosyal istikrarsızlığa ardından da iç savaşa yol açacak düşmanlıklar yaratacağını belirten Machiavelli'ye göre yolsuzlukla mücadele de devletin asli görevlerinden bir tanesidir (McCormick, 2018, s. 45-68). Machiavelli nezdinde devletin vatandaşları arasında gözeceği denge barış ve istikrarın kurulması açısından önemli olduğu kadar bir prensin bağışlayıcı, adil, liberal görünerek kamu yararını gözettiğini ifade etmesi de ona kamusal itibar sağlayacaktır (Johnston, 2022, s. 54). Görüldüğü üzere Machiavelli devletin gücü ile güvenliğini yalnızca maddi güce dayandırmamış ve sosyal adalet, eşitlik, hukukun üstünlüğü gibi toplumun ve dolayısıyla devletin iç istikrarını sağlayacak unsurlar üzerinde de durmuştur. Machiavelli'nin realizmin hiçbir fraksiyonunda ele alınmayan bu konulara ehemmiyet vermesi onun siyaset felsefesinin realizmin teorik çerçevesine sığmayacak bir kapsamda olduğunu ortaya koymaktadır.

Machiavelli'nin uluslararası ilişkiler algısına gelince, bu düzeyde düzenin noksanlığını vurgulayan düşünür anarşik bir dünya tahayyülüne sahiptir. O'nun nezdinde bir devlet her daim yabancı devletler tarafından yöneltilebilecek tehditlerin muhatabıdır. Çünkü dünya sürekli çatışma halindedir ve devletler anarşik bir dünyada her daim birbirleriyle rekabet ederler. Egemenliği geçersiz kılan ulus üstü bir güç olmadığı için uluslararası ilişkileri anarşik olarak gören Machiavelli'ye göre devletler arasında doğal bir denge de vardır. Buna göre bir devletin çok güçlü hale gelmesinin önlenmesi refleksi uluslararası ilişkiler için yerleşiktir. Yine de anarşik bir uluslararası ilişkilerde devletin güvenliğinin tesis edilmesi Machiavelli'nin baskın meşguliyetlerinden biridir. Çünkü ona göre bir prensliğin kendi sınırları içinde kendi özgürlüğünden sakince yararlanması mümkün değildir. Söz konusu prenslik diğerlerini taciz etmese bile diğerleri onu taciz edecektir (Leung, 2000, s. 3-10). Bu tespitler Machiavelli'nin reelpolitik yaklaşımının öncülerinden olmasını sağlamıştır. Nitekim Waltz'a göre Machiavelli'nin realpolitığın belirgin bir kurucusu olduğu açıktır (Waltz ve Quester, 1982, s. 41). Çünkü filozoflar genellikle ideal devleti eski Yunan filozoflarına benzer şekilde kurmaya çalışırlar. Onların teorileri genellikle kâğıt üzerinde kalır ve hiçbir zaman gerçeğe dönüşmez. Buna karşılık Machiavelli'nin fikirleri gerçekçidir.

Politikanın adil oyun temelli temiz bir çerçevesinin olmadığını ortaya koyan Machiavelli politikayla ilgili birçok yolsuzluk, savaş, acıların var olduğunu ortaya koyarak

olması gerekenden ziyade olanı gün yüzüne çıkarmaktadır. Bu yüzden Machiavelli, diğer filozofların aksine gerçeği dile getirmekte ve ütopya kurmak yerine gerçek olaylardan sonuçlar çıkarmaktadır (Mindle, 1985, s. 212-230). Machiavelli'nin reelpolitik kapsamda düşündüğünün bir diğer göstergesi Rönesans'ın başlangıç evresinde yani 15. yüzyılda yaşamış olsa da dinle fazla ilgilenmemesi ve her daim seküler bir şekilde düşünmüş ve yazmış olmasıdır. Orta Çağ'ın Roma Katolik Kilisesi baskısı nedeniyle Avrupa tarihinin en karanlık dönemi olduğu gerçeği göz önünde alındığında Machiavelli'nin dönemin sınırlarının ötesinde düşündüğü gözlemlenmektedir. Machiavelli, gerçekçi bir filozof olarak siyasete etik boyut getirmeye çalışmamakta ve yalnızca gerçekleri analiz etmektedir. Bu çerçevede Machiavelli'nin prenselere yönelik tavsiyeleri de reelpolitik çerçevesinde şekillenmiştir. Bir prensin önemli bir gereksinimi insan doğasını iyi bilmesi ve bununla ilişkili olarak ahlak kavramını siyasetinde ön plana çıkarmamasıdır. Machiavelli'nin reelpolitik anlayışı değişmez bir insan doğasının karamsar ve olumsuz bir modeline dayanır. Bu çerçevede siyasetin her zaman kurnazlık, acımasızlık ve manipülasyona başvurarak yönetme konusunda siyasi liderleri teşvik eden kaçınılmaz bir mücadeleyle tanımlandığını iddia eder (Heywood, 2011, s. 87).

Machiavelli insan doğasının habisi olduğuna inanmakta olduğundan prenslerin insanlara güvenmemesi gerektiğini salık vermektedir. Prenslerin bir rolü, toplumunun değişen isteklerini yerine getirmek için değil, güçlü, güvenli ve birleşik bir ülke yaratmak olmalıdır (Machiavelli, 2008, s. 26-48). Machiavelli'nin yaklaşımda insanların arzuları, kötü doğalarının sonucudur ve bu nedenle tahmin edilemez (Skinner, 2004). Machiavelli bu noktalardan hareketle, bir prensin ahlaki önceliğinin kendi prensliğinin güvenliğini düşünmesi olduğunu dile getirmektedir. Ahlakı göz ardı edip ülkenin güvenliğini sağlamak için kötü, şiddetli eylemlerde bulunmak, bir prens için bir güç göstergesi olacak ve bu da iktidarını korumada önemli etken olabilecektir. Bu bakımdan Machiavelli'nin düşüncesinde elinde iktidar toplamayı bilen ve mutlak bir otorite yaratan herhangi bir vatandaşın belirli bir eğitim almadan hükümdarlığa erişebilme olanağı mevcuttur. Machiavelli ülkedeki birliği yarattığı için prensin şiddetli fiillerine itiraz etmez. Bu yüzden sorunlu demokratik kurallar yerine çok güçlü bir merkezi liderliği savunmaktadır (Najemy, 1996, s. 119-129). Yazdıklarını da kiliseye bigâne kalarak direkt olarak prenselere ithaf eden Machiavelli'nin bu tutumu onun zihninde siyaset ve dinin birbirinden soyutlandığını ve hatta siyasi bir başka deyişle dünyevi otoritenin dini otoriteden daha önemli olduğunu göstermektedir.

Machiavelli'nin başarılı bir Prens için sunduğu reçete çok açık bir noktaya işaret etmektedir; siyaset güç üzerine oynanan oyundur ve bu oyunu kurallarına göre oynamayanlar kesinlikle kaybetmeye mahkûmdur.

Birçok kişi, kimsenin görmediği, varlığı bilinmeyen prenslikler ve krallıklar tasarlamıştır; nasıl yaşanması gerekenle, gerçekten yaşanan arasında öyle büyük bir ayırım vardır ki, var olan yerine olması gerekenin peşine düşen kişi, kurtuluşunu değil, yıkımını öğrenmiş olur; çünkü her zaman iyi olmak isteyen birinin, bunca iyi olmayan arasında yıkıma uğraması kaçınılmazdır. Bu nedenle, iktidarda kalmak isteyen bir prensin iyi olmamayı öğrenmesi, böyle davranması, gerektiğinde de böyle davranmaması gerekir (Skinner, 2004, s. 87).

Machiavelli bu metinde herhangi bir siyasal olguyu ya da olayı ele alırken meselenin tasarımı yerine var olan gerçekliğin ön planda tutulmasını şart koşmaktadır. Ayrıca, devletin

tüm iktidarının üzerinde cisimleştiği prensin siyaset zemininde düşsel, hayali ve idealist yaklaşımlar yerine gerçekleri gören, pragmatik bir yaklaşımı benimsemesi durumunda iktidarını devam ettirebileceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla siyaset felsefesi ve Uİ açısından Machiavelli'den bugünlere kalan en önemli pratik kırılma siyasetin özerkliğini ilan etmesiydi. Machiavelli'nin modern siyaset teorisine en önemli katkısının siyasetin sekülerleşerek kamusal ve özel moral alanlarından keskin bir şekilde ayrılması ve teşkilatlanmış egemen güç olan modern devlet tanımının yerleşmesi olduğu söylenebilir (Yurdusev, 2010, s. 41). Machiavelli doğal erdemler ile ahlaki erdemler arasında bir ayrım olduğu bilinci yerine siyasal değerlerin, Hristiyan etiğinden yalnızca farklı olmakla kalmayıp, ilke olarak onlarla bağdaşmaz olduğu varsayımını geliştirmiştir (Hösle, 1989, s. 57). Ona göre kilise devletin egemen siyasal bütüncül yapısına zarar vermektedir. Bunun sonucu olarak devletin ayrı bir siyasal formasyon birimi olarak, kilise gibi dinsel veya imparatorluk gibi dünyevi başka hiçbir birim ya da otoritenin vesayeti altında olmaksızın varlığını idame ettirmesi ve kendi iç meselelerini yürütmesi konusunda Machiavelli karardır. Çünkü ona göre prens herhangi bir vesayet boyunduruğu altında yaşamaktan kesinlikle kurtulmalıydı.

Böylelikle Machiavelli'nin bu yaklaşımı politikanın sekülerleşerek kamusal ve özel moral alanlarının ayrılması, devletin tek siyasi erk olarak tanımlanması, devlet ve siyasetin bireyler arası ahlak kurallarından azade kılınp yegâne politikanın ihtiyaçlarına göre değerlendirilmesi neticesini doğurmuştur (Machiavelli, 1996, s. 20-23). Bu da tahmin edileceği üzere devletlerarası ilişkiler bağlamında bir uluslararası ilişkiler anlayışının doğmasına vesile olmuştur. Bu uluslararası ilişkiler anlayışında Machiavelli prensin dâhili ve harici tehditlerin üstesinden gelmesini sağlayacak kadar bir güce sahip olması gerektiğinin altını çizer (Arıboğan, 2012, s. 30). Devletin güvenliğinin merkeze konduğu Machiavelli'nin düşüncesinde prensin bu konuda sorumluluk sahibi olduğu ortadadır. O iki farklı birim üzerinden iki tür ahlak anlayışı geliştirir. Kişinin kendisini korumasına yönelik olan ve dinsel bir tarafı bulunan bireysel ahlak ilkinin resmederken, prensin devletin çıkarlarını ve ulusal güvenliği korumasına ilişkin ahlaki sorumluluk ikincisini teşkil etmektedir (Machiavelli, 2008, s. 15-42). Bunlar arasında bir çatışma yaşanması durumunda prens ahlaki sorumluluğu gereği ikinciye tercih etlidir. Bu sebeple iyi yönetici yine ahlakı gereği devletin bekasını sağlayan yöneticidir. Eğer sağlayamıyorsa kötü bir yöneticidir. Machiavelli devletin varlığını idame ettirme ve hayatta kalma amacını diğer tüm amaçların önünde görmektedir. Bu amaca ulaşmanın yolu da ahlak ya da normlardan değil gerektiğinde kötü davranmayı normalleştiren reelpolitikten geçmektedir (Balci, 2014, s. 86).

Bir başka deyişle moral, ideolojik ve diğer tüm amaçlar Machiavelli'nin öncelik verdiği bu amaca hizmet etmek zorundadır. Machiavelli iktidarı şahsında cisimleştirdiği prensin de uluslararası ilişkilerin gereklerine göre davranması gerektiğini salık vermektedir (Forde, 1995, s. 141-160). Machiavelli'nin başta devletin bekası ve güvenliğinden müteşekkil, siyasetin yöneticilere yüklediği sorumlulukların bireysel ahlaktan farklı olan başka türde bir siyasi ahlak meydana getirdiği tahayyülü 20. yüzyılın uluslararası ilişkilerinde Morgenthau tarafından uluslararası ahlak nosyonu altında ele alınmıştır (Ersoy, 2014, s. 168). Ancak Machiavelli'nin felsefesi ve eserlerine bütüncül şekilde ele alındığında onun reel politığe öncelik verirken normatif bazı unsurları da göz önüne aldığı açığa çıkmaktadır. Nitekim Machiavelli'ye göre devletler diğer devletlerle olan ilişkilerinde kendi topraklarında üstünlük

kurmak ve bilinçli bir büyüme politikası takip etmektedir. Ancak prens her zaman onurlu olarak değerlendirilecek ve herkes tarafından takdir edilecek yöntemlerle bu hedeflere ulaşmalıdır. Machiavelli'nin uluslararası ilişkiler nezdindeki önemini arttıran bir diğer husus kendisinin de bir dönem pratisyenliğini yaptığı diplomasi faaliyetine ilişkin düşünceleridir. Uluslararası ilişkilerde dengenin korunması noktasında diplomasiye kilit bir önem atfeden Machiavelli'ye göre bu faaliyet gücü elde etmek ve uluslararası itibar kazanmak için gereklidir (Berridge, 2001b, s. 539-556).

Machiavelli'ye göre diplomasi faaliyeti noktasında yetkili olan iki aktör prens ve elçidir. Bunlardan prens diplomaside ikili oynama yeteneğine sahip olmasını öğütleyen Machiavelli nezdinde bu devletin güvenliği ile itibarı için oldukça önemlidir (Machiavelli, 2008). Hem tilki hem de aslan olması gereken prens ancak bu şekilde Machiavelli'nin metaforik olarak kullandığı bu hayvanların noksanlıklarından kurtulabilecektir. Çünkü bir aslan tilki gibi kendisine kurulan tuzakları göremez. Tilki de bir aslan gibi kendisini kurtlardan koruyamaz (Baldin ve Ragni, 2019, s. 196). Machiavelli nezdinde tilkinin metaforik anlamı ise bir devletin iç ve dış güvenliğinin zafiyet göstermesini pusuda bekleyen yabancı güçlerdir. Böylesi bir tuzaktan kurtulmak için Machiavelli'nin prens önerisi öncelikle kendi gücüne güvenmek olduğu kadar yararlı ittifaklar da kurmaktır. Bununla birlikte prens kendisinden daha az güçlü komşularının uluslararası düzeyde liderliğini ve savunuculuğunu yaparak onların güçlü devletler tarafından işgal edilmesine engel olmalıdır (Ilodigwe, 2013, s. 30). Aksi durumda bir başka yabancı devlet bu görevi üstlenecek ve prensin zayıf komşuları bu güçlü yabancı gücün etrafında toplanacaktır. Machiavelli'nin bu tespitinden diplomasi ve ittifaklar kadar günümüz uluslararası ilişkiler pratiğine ışık tutan bir diğer önemli husus O'nun 'peşine takılma' (*bandwagoning*) politikasını ima etmesidir. Zayıf devletlerin güçlü devletlerin politikalarını takip ettiği görüşü günümüz uluslararası ilişkiler siyasetinin yerleşik yaklaşımlarından bir tanesidir (Hendrickson, 2015, s. 111-126).

Machiavelli'nin diplomasi faaliyeti ekseninde görev isnat ettiği bir diğer aktör olan elçi devleti onurlu ve saygın bir şekilde temsil etmeli, kendi yasalarına uyduğu gibi görev yaptığı devletin yasalarına ve uluslar hukukuna da riayet etmelidir (Berridge, 2001a, s. 15-21). Dolayısıyla Machiavelli nezdinde devletler arasında işleyen bir uluslar hukuku bulunmaktadır ve bu noktada O, haksız bir biçimde antlaşmayı bozan ya da müttefikinin aleyhine davranış gösteren bir devletin yabancı devletler tarafından bile olumsuz bir itibara sahip olacağını vurgulamıştır (Leung, 2000, s. 8). Machiavelli'nin bu tespiti uluslararası hukukun en temel ilkelerinden olan ahde vefa'ya (*pacta sunt servanda*) işaret etmesi bakımından oldukça önemlidir. Ancak ittifakları ve antlaşmaları uluslararası ilişkilerin etkin araçları olarak gören Machiavelli son kertede bir devletin yalnızca kendi gücüne güvenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Zira Machiavelli'ye göre ittifaklar çıkar hesapları sebebiyle dağılılabılır ve tarafların antlaşmaya ne kadar sadık kalacaklarını bilmek mümkün değildir. Tüm bu noktalardan hareketle ve Machiavelli'nin felsefesi ile çalışmaları bütüncül bir şekilde ele alındığında O'nun klasik realizmin teorik çerçevesine hapsedilemeyecek ölçüde bir Uİ ile devlet yaklaşımına sahip olduğu ortadadır. Öyle ki Machiavelli'nin iç ve dış politika arasında kurduğu bağlantı, iç istikrara yaptığı vurgu, uluslararası itibarı önceleme ve diplomasi gibi hususlar klasik realizmin kör noktalarını oluşturmaktadır.

SONUÇ

Ölümünden sonra 'ahlaksızlığın peygamberi' olarak nitelendirilen ve ortaya koyduğu siyaset felsefesi de 'Makyavelizm' olarak pejoratif bir itibar kazanan Machiavelli Uİ nezdinde de karamsar bir uluslararası ilişkiler pratiğini kuramsallaştıran realizm ile anılmaktadır. Elbette Machiavelli'nin realizm ile ilişkilendirilmesinin geçerli sebepleri mevcuttur. Buna göre O, örneğin insan doğasına yönelik kötücül bakış açısıyla, güce yaptığı vurguyla ve siyasetin alanından ahlaki ilkeleri dışlamasıyla realizmin felsefi öncüllerindedir. Ancak bu çalışmada ortaya konduğu üzere Machiavelli'nin siyaset felsefesi bundan daha fazlasıdır. Bir başka anlatımla Machiavelli'nin siyaset felsefesi ve çalışmaları bütüncül bir şekilde incelendiğinde o yalnızca realizmin teorik çerçevesine hapsedilemez. Olsa olsa Machiavelli'nin siyaset felsefesi içerisinden realizme ilişkin bazı varsayımlar çıkarılabilir. Buna karşılık yine de benzer bir yol tercih edilecekse siyaset felsefecilerinin Uİ teorileri nezdindeki konumlarının oldukça tartışmalı olabileceği unutulmamalıdır. Nitekim realizmin bir diğer felsefi öncülü sayılan Thomas Hobbes bir toplumsal sözleşmeci olması ve devletin temelinde insanı görmesi bakımından sosyal bilimlerin diğer disiplinlerinde liberal bir teorisyen olarak anılmaktadır. Benzer şekilde Uİ'de liberal bir teorisyen olarak anılan Kant felsefi yaklaşımını Hobbes'un doğal durum varsayımından hareketle yani çatışma ile savaş üzerine kurgulamıştır.

Dolayısıyla siyaset felsefecileri üzerine çalışırken en ihtiyatlı yol onların felsefelerini ve çalışmalarını bütüncül şekilde ele almak, onları Uİ nezdinde herhangi bir teori kapsamına hapsedmemektir. Machiavelli nezdinde bu durum onun realizmi kapsayan ve aşan siyaset felsefesinde açığa çıkmaktadır. Çünkü O'nun iç-dış politika ilişkisi, politik istikrar, ekonomik eşitlik, sosyal adalet, hukukun üstünlüğü, uluslararası itibar ve diplomasi vurgusu realizmin hiçbir fraksiyonunda bulunmamaktadır. Machiavelli nezdinde ortaya çıkan ikinci önemli husus onun devlete ve uluslararası ilişkilere dair tespitlerinden bazılarının geçerliliğinin günümüzde daha fazla ortaya çıkmış olmasıdır. İlk olarak Machiavelli'nin iç ve dış politika arasında kurduğu bağlantı ve ilkindeki istikrarın ikincisinin başarısını belirlediği tespiti artık kanıksanmış durumdadır. İkinci olarak Machiavelli'nin diplomasi faaliyetine yaptığı vurgunun geçerliliği de günümüzde kendisini göstermektedir. Üçüncü olarak Machiavelli'nin bir devletin yalnızca kendi tebaasından oluşan ve kendisine sadakatle bağlı askeri gücüne güvenmesi gerektiği vurgusu Rusya-Ukrayna savaşı ve Wagner isyanında tescillenmiştir. Örnekleri daha da arttırılabilecek olan bu hususlar Machiavelli'nin siyaset felsefesinin realizmi aşan bir mahiyette olduğunu, bir başka anlatımla Machiavelli'nin vurguladığı bu noktaların uluslararası ilişkilere hangi teorik çerçeveden bakılırsa bakılsın geçerli olduğunu ortaya koymaktadır.

Machiavelli nezdinde ortaya çıkan üçüncü önemli husus, belirtilen tüm bu noktalara rağmen O'nun felsefesinin 'Makyavelizm' olarak pejoratif bir niteliğe büründürülmesinin pragmatik ve politik bir işlevsellikten kaynaklandığıdır. Pragmatik işlevselliğin sebebi realizmin varsayımlarının geçerliliğini konsolide etmek adına Machiavelli gibi siyaset felsefecilerinin yaklaşımlarını eklektik bir şekilde ele alması, bir başka anlatımla Machiavelli'nin tespitlerinden yalnızca bahse konu teorinin varsayımlarını doğrulayan noktaları çekip çıkarmasıdır. Dolayısıyla realizm nezdinde örneğin Hobbes ve Hegel de Machiavelli ile birlikte aynı kaderi paylaşmıştır. Politik işlevselliğin sebebi ise uluslararası ilişkilerin büyük güçlerinin ofansif politikalarıyla realizm arasındaki bağıntıdır. Öyle ki büyük

güçlerin ofansif politikalarındaki güce yapılan her vurgunun ve uluslararası anarşi sebebiyle bu politikaları uygulayan devletlerin hukuken-siyaseten sorumsuzluğunun meşru teorik zemini realizm ve bu teorinin felsefi öncülleriyle sağlanmaya çalışılmaktadır. Böylece 21. yüzyılda takip edilen güç temelli politikaların müsebbibi ve ortağı olarak çağlar öncesinin siyaset felsefecileri kullanılmaktadır. Bahse konu pragmatik ve politik işlevselliği aşmak için yapılması gereken ise bu çalışmada ortaya konduğu üzere söz konusu teorisyenlerin felsefelerini herhangi bir teorik çerçevede değil münhasıran ele almaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada içerisinde sunduğumuz verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimizi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumuzu, çalışmada yararlandığımız eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimizi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımızı, çalışmanın özgün olduğunu bildiririz. Aksi bir durumda aleyhimize doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimizi beyan ederiz.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu çalışma iki yazar tarafından hazırlanarak ortaya konulmuştur.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması durumu yaşanmamıştır.

KAYNAKÇA

- Ağaoğulları, M. A. (2013). Niccolo Machiavelli: Prens in iktidarından devlete. M. A. Ağaoğulları (Ed.), *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da siyasal düşünceler* (s. 319-354) içinde. İletişim Yayınları.
- Amoroso, A. (2016). War and politics in the thought of Machiavelli. *Armstrong Undergraduate Journal of History*, 6(2), 85-96. <https://doi.org/10.20429/aujh.2016.060206>
- Arıboğan, D. Ü. (2012). *Globalleşme senaryosunun aktörleri: (Uluslararası ilişkilerde güç mücadelesi)* (1. Baskı). Der Yayınları.
- Arnhart, L. (2004). *Siyasi düşünce tarihi, Plato'dan Rawls'a* (1.Baskı). (A. K. Bayram, Çev.). Adres Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1993, 2. Baskı).
- Baker, E. (1959). *The political thought of Plato and Aristotle*. Russell and Russell.
- Balcı, A. (2014). Realizm. A. Balcı ve Ş. Kardaş (Ed.), *Uluslararası ilişkilere giriş* (s. 119-146) içinde. Küre Yayınları.
- Baldin, C. ve Ragni, L. (2019). Machiavelli before pareto: Foxes, lions and the social equilibrium as the result of non-logical actions. *Journal of the History of Economic Thought*, 41(2), 187-208. <https://doi.org/10.1017/S1053837218000263>
- Balot, R. ve Trochimchuk, S. (2012). The many and the few: On Machiavelli's 'democratic moment'. *The Review of Politics*, 74(4), 559-588. <https://doi.org/10.1017/S0034670512000757>

- Berridge, G. R. (2001a). Machiavelli. G. R. Berridge, M. Keens-Soper ve T. G. Otte (Ed.), *Diplomatic theory from Machiavelli to Kissinger* (1. Baskı, ss. 7-32) içinde. Palgrave Macmillan.
- Berridge, G. R. (2001b). Machiavelli: Human nature, good faith and diplomacy. *Review of International Studies*, 27, 539–556. <https://doi.org/10.1017/S0260210501005393>
- Bobbitt, P. (2013). *The garments of court and palace: Machiavelli and the world that he made*. Grove Press.
- Brown, A. (2004). Rethinking the renaissance in the aftermath of Italy's crisis. J. M. Najemy (Ed.), *Italy in the age of the renaissance 1300-1550* (1. Baskı, s. 246-265) içinde. Oxford University Press.
- Carty, J. A. (2016). Machiavelli's art of politics: A critique of humanism and the lessons of Rome. G. C. Kellow ve N. Leddy (Ed.), *On civic republicanism: Ancient lessons for global politics* (1. Baskı, s. 119-135) içinde. University of Toronto Press.
- Cerqueira, M. C. (2020). Political action in Machiavellian republicanism. *Griot: Revista de Filosofia*, 20(3), 182-193. <https://doi.org/10.31977/grirfi.v20i3.1845>
- Cerqueira, M. C. (2021). Machiavelli and republicanism in Elizabethan England. *Griot: Revista de Filosofia*, 21(2), 221-236. <https://doi.org/10.31977/grirfi.v21i2.2386>
- Copleston, F. (1993). *A history of philosophy. (Volume III): Late medieval and renaissance philosophy*. Image Book.
- Ershov, B. A., Belorukov, S. A., Bykov, A. G. ve Serikov, T. A. (2019). The role of the church in medieval society. *Bulletin Social-Economic and Humanitarian Research*, 1(3), 58-64. <https://doi.org/10.5281/zenodo.2555333>
- Ersoy, E. (2014). Realizm. R. Gözen (Ed.), *Uluslararası ilişkiler teorileri* (s.159-188) içinde. İletişim Yayınları.
- Fearon, J. D. (1998). Domestic politics, foreign policy and theories of international relations. *Annual Review of Political Science*, 1, 289–313. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.1.1.289>
- Ferrero, G. (1939). Machiavelli and machiavellism, <https://www.foreignaffairs.com/articles/1939-04-01/machiavelli-and-machiavellism> adresinden 20 Mayıs 2017 tarihinde alınmıştır.
- Findlen, P. (2002). Understanding the Italian renaissance. P. Findlen (Ed.), *The Italian renaissance* (1. Baskı, s. 4-40) içinde. Wiley-Blackwell.
- Forde, S. (1995). International realism and the science of politics: Thucydides, Machiavelli and neorealism. *International Studies Quarterly*, 39(2), 141-160. <https://doi.org/10.2307/2600844>
- Gracia, E. (2002). Philosophy in the middle ages: An introduction. J. E. Gracia ve T. B. Noone (Ed.), *A companion to philosophy in the middle ages* (1. Baskı, s. 1-14) içinde. Blackwell Publishing.

- Grundy, K. W. (1968). On Machiavelli and the mercenaries. *The Journal of Modern African Studies*, 6(3), 295-310. <https://doi.org/10.1017/S0022278X00017420>
- Gülenç, K. (2014). Niccolo Machiavelli. A. Tunçel (Ed.), *Siyaset felsefesi tarihi, Plato'dan Zizek'e* (s. 134-164) içinde. Doğubatı Yayınları.
- Harmes, K. M. (2012). Calvin and the English episcopate, 1580-1610. *Anglican and Episcopal History*, 81(1), 22-46.
- Hendrickson, D. C. (2015). Machiavelli and machiavellianism. T. Fuller (Ed.), *Machiavelli's legacy: "The Prince" after five hundred years* (1. Baskı, s. 105-126) içinde. University of Pennsylvania Press.
- Heywood, A. (2013). *Küresel siyaset* (1.Baskı). (H. Özdemir, Çev.). Adres Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 2011, 1.Baskı).
- Haokai, Z. (2022). Machiavelli's political thought and its inspiration—text analysis based on the prince. *Advances in Politics and Economics*, 5(1), 33-49. <https://doi.org/10.2307/2600844>
- Hösle, V. (1989). Morality and politics: reflections on Machiavelli's "Prince". *International Journal of Politics, Culture and Society*, 3(1), 51-69.
- Ilodigwe, D. (2013). Machiavelli and the limits of realism in international relations. *Journal of International Relations and Foreign Policy*, 7(1), 20-38. <https://doi.org/10.15640/jirfp.v7n1a3>
- Johnston, V. (2022). Machiavelli's conception of religion and its relevance to his political philosophy in the prince. *Ipsa Facto: The Carleton Journal of Interdisciplinary Humanities*, 1, 51-60.
- Jurdjevic, M. (2007). Machiavelli's hybrid republicanism. *The English Historical Review*, 122(499), 1228–1257. <https://doi.org/10.1093/ehr/cem351>
- Kaygusuz, Ö. (2014). Egemenlik ve vestfalyan düzen. E. Balta (Ed.), *Küresel siyasete giriş, uluslararası ilişkilerde kavramlar, teoriler, süreçler*, (s. 25-50) içinde. İletişim Yayınları.
- Kelly, P. (2022). *Conflict, war and revolution the problem of politics in international political thought*. LSE Press.
- Knutsen, T. L. (2006). *Uluslararası ilişkiler teorisi tarihi* (1.Baskı). (M. Özay, Çev.). Açılım Kitap. (Orijinal eserin basım tarihi 1995, 1.Baskı).
- Lachmann, R. (1990). Class formation without class struggle: An elite conflict theory of the transition to capitalism. *American Sociological Review*, 55(3), 398-414. <https://doi.org/10.2307/2095764>
- Leung, J. (2000). Machiavelli and international relations theory. *Glendon Journal of International Studies/Revue D'études Internationales de Glendon*, 1, 3-13.
- Lucchese, F. D. (2015). *The political philosophy of niccolò Machiavelli*. Edinburgh University Press.
- Machiavelli, N. (2008). *The Prince* (J. Atkinson, Çev.). Hackett Publishing Company, Inc. (Orijinal eserin basım tarihi 1976).

- Machiavelli, N. (1996). *Discourses On Livy* (H. Mansfield ve N. Tarcov, Çev.). The University of Chicago Press. (Orijinal eserin basım tarihi 1987).
- Mansfield, H. (1975). Strauss's Machiavelli. *Political Theory*, 3(4), 372–384.
- Mccormick, J. P. (2011). Prophetic statebuilding: Machiavelli and the passion of the duke. *Representations*, 115(1), 1-19. <https://doi.org/10.1525/rep.2011.115.1.1>
- Mccormick, J. P. (2018). *Reading Machiavelli*. Princeton University Press.
- Meinecke, F. (1962). *Machiavellism: The doctrine of raison d'état and its place in modern history*. Yale University Press.
- Mindle, G. B. (1985). Machiavelli's realism. *The Review of Politics*, 47(2), 212-230. <https://doi.org/10.1017/S0034670500036706>
- Najemy, J. M. (1996). Baron's Machiavelli and renaissance republicanism. *The American Historical Review*, 101(1), 119-129. <https://doi.org/10.1086/ahr/101.1.119>
- Quaglioni, D. (2014). Machiavelli, the prince and the idea of justice. *Italian Culture*, 31(14), 100-121. <https://doi.org/10.1179/0161462214Z.00000000027>
- Roldán, C. (2019). Machiavelli and leibniz from the laws of power to the power of law. *Studia Leibnitiana*, 54, 89-101.
- Russell, G. (2005). Machiavelli's science of statecraft: The diplomacy and politics of disorder. *Diplomacy and Statecraft*, 16(2), 227-250. <https://doi.org/10.1080/09592290590948306>
- Satıcı, M. (2015). Ahlak-politika ilişkisi açısından Machiavelli'nin politika teorisi. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 113-130.
- Scott, J. ve Sullivan, V. (1994). Patricide and the plot of the prince: Cesare borgia and Machiavelli's Italy. *The American Political Science Review*, 88(4), 887-900. <https://doi.org/10.2307/2082714>
- Skinner, Q. (2004). *Machiavelli*. (1. Baskı). (C. Atilla, Çev.). Altın Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1981, 1. Baskı).
- Sönmezoğlu, F. (2012). *Uluslararası politika ve dış politika analizi* (1.Baskı). Der Yayınları.
- Steiris, G. (2010). *Machiavelli's appreciation of greek antiquity and the deal of 'renaissance', renaissance? perceptions of continuity and discontinuity in europe, c.1300- c.1550*. Brill.
- Tarr, R. ve Randell, K. (2012). *Luther and the reformation in europe 1500-64*. Hodder Education.
- Vergara, V. (2021). Machiavelli's republican constituent power. D. P. Aurélio ve A. S. Campos (Ed.), *Machiavelli's discourses on livy: New readings* (1. Baskı, s.143-161) içinde. Brill.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. Random House.
- Waltz, K. ve Quester, G. (1982). *Uluslararası ilişkiler kuramı ve dünya siyasi sistemi* (1.Baskı). (E. Onulduran, Çev.). A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Wight, M. (1992). *International theory: The three traditions*. Holmes and Meier.

- Wilde, N. (1928). Machiavelli. *International Journal of Ethics*, 38(2), 212-225. <https://doi.org/10.1086/intejethi.38.2.2378076>
- Yalvaç, F. (2007). Giriş. T. Evans, H. Williams ve M. Wrigh (Ed.), *Uluslararası ilişkiler ve siyaset teorisi üzerine bir derleme* (s. 15-24) içinde. Phoenix Yayınları.
- Yurdusev, N. (2010). Uluslararası ilişkiler öncesi. A. Eralp (Ed.), *Devlet, sistem ve kimlik uluslararası ilişkilerde temel yaklaşımlar* (s. 15-55) içinde. İletişim Yayınları.
- Zhang, D. (2022). A Comparison between the character of Plato's prince and Machiavelli's. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 664, 2914-2919. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.220504.528>
- Zuckert, C. H. (2013). Machiavelli's 'Prince' five hundred years later. *The Review of Politics*, 75(4), 493-496. <https://doi.org/10.1017/S0034670513000545>

EXTENDED ABSTRACT

This study claims that International Relations students and researchers should consider political philosophy texts as a reference source. Political philosophy is at the center of current issues of IR in three senses. In the primary sense, the overwhelming majority of current IR practitioners are knowledgeable in the political tradition formulated by classical thought. In the second sense, the current debate in international political thought, which finds its example in these events, finds its source in the classical tradition in question. In the third sense, political philosophy is a theory of political cooperation and conflict as well as a theory of IR.

Based on these points, the relationship between political philosophy and IR should be revealed in order to understand what political philosophy and IR theories mean. However, the need to pay attention to some issues when revealing this relationship should not be ignored. First of all, no theorist and the approach he puts forward can be considered free of the political and social conditions in which he lives. Secondly, when establishing a connection between political philosophy theorists and IR, the work of the theorists in question should be considered in a holistic manner. In other words, political philosophy theorists should not be confined to the scope of a single IR theory. Thirdly, when associating IR theories with the approaches of political philosophers, it should not be forgotten that this relationality also has pedagogical and pragmatist aspects. Fourthly, it is not an appropriate approach to add affiliation to any IR theory as an adjective in front of the name of any political theorist. Instead, it is a more reasonable approach to accept that political philosophers have made inferences about the IR theory in question.

Fifth and finally, a relationship to be established between political philosophy and IR would be a normative and political step forward for IR, considering that both fields emerge with different axiological concerns. Based on all these points, the study focuses on the connection between Machiavelli, who is considered the founder of modern political philosophy and the realist IR theory. However, the aim of the study was to emphasize that the political philosophy of Machiavelli, who is known as the 'prophet of immorality' with the help of realist IR theory, emerged under certain political and social conditions. Because only in this way can the connection (or the rejection of such a connection) between Machiavelli and the practice of conducting politics, known as Machiavellianism after him, be based on more rational

foundations. To put it succinctly, it is possible to reach a grounded answer to the question 'Is Machiavelli a Machiavellian?' considering the socio-political conditions that motivate Machiavelli's philosophy and works. In this regard, in the first part of the study, the socio-political and social conditions of the period in which Machiavelli lived were touched upon, and in the second part, the relationship between Machiavelli's political philosophy and the realistic IR theory was focused on IR. Machiavelli, who was described as the 'prophet of immorality' after his death and whose political philosophy gained a pejorative reputation as 'Machiavellianism', is also associated with realism, which theorizes a pessimistic practice of international relations, in the IR. However, as revealed in this study, Machiavelli's political philosophy is more than this. In other words, when Machiavelli's political philosophy and works are examined holistically, he cannot be confined solely to the theoretical framework of realism. At best, some assumptions about realism can be deduced from Machiavelli's political philosophy.

Therefore, the most prudent way to study political philosophers is to consider their philosophies and works holistically and not to confine them to any theory within the scope of IR. Because his emphasis on domestic-foreign policy relationship, political stability, economic equality, social justice, rule of law, international reputation and diplomacy is not found in any faction of realism. The second important issue that emerged from Machiavelli is that the validity of some of his determinations regarding the state and international relations has become more evident today. First of all, Machiavelli's connection between domestic and foreign policy and his determination that the stability of the former determines the success of the latter are now taken for granted. Secondly, the validity of Machiavelli's emphasis on diplomacy is also evident today. These issues, the examples of which can be increased further, reveal that Machiavelli's political philosophy exceeds realism. In other words, it reveals that these points emphasized by Machiavelli are valid regardless of the theoretical framework from which international relations are viewed.

The third important issue that emerges from Machiavelli is that the pejorative characterizing of his philosophy as 'Machiavellianism' stems from pragmatic and political functionality. The reason for pragmatic functionality is that realism deals with the approaches of political philosophers such as Machiavelli in an eclectic manner in order to consolidate the validity of its assumptions, in other words, it extracts from Machiavelli's findings only the points that confirm the assumptions of the theory in question. Therefore, in the eyes of realism, Hobbes and Hegel, for example, shared the same fate with Machiavelli. The reason for political functionality is the correlation between realism and the offensive policies of the great powers of international relations. So much so that the legitimate theoretical basis for every emphasis on power in the offensive policies of the great powers and the legal and political irresponsibility of the states that implement these policies due to international anarchy is tried to be provided with realism and the philosophical premises of this theory. Thus, political philosophers of ancient times are used as the responsible and partners of the power-based policies followed in the 21st century. What needs to be done in order to overcome the pragmatic and political functionality in question is to consider the philosophies of the theorists in question exclusively, not within any theoretical framework, as revealed in this study.